

HYMNOLOGIE

(osnova předmětu)

1. TEMATICKÝ OKRUH

Základní kategorie

Předmět, předmětné pole a cíle oboru
Systematika oboru
Postavení oboru v systému hudební vědy
Vazba na jiné muzikologické obory
Vazba na nemuzikologické obory
Rozdíl mezi hymnologii a hymnografií

Literatura:

Vysloužil, Jiří: Hymnologie, in: SČHK, Editio Supraphon, Praha 1997, s. 356
Kopecký, Milan: Hymnologické bádání – jeho stav a perspektivy, in: Hudba a literatura, Frýdek-Místek 1983, s. 19 – 21
Stalman, Joachim: Zur Frage einer systematischen Hymnologie, in: Studien zur Musikgeschichte. Eine Festschrift für Ludwig Fischer, Bärenreiter, Kastel 1995

2. TEMATICKÝ OKRUH

Česká hymnologie – stav bádání

Počátky české hymnologie – Julius Feifalik, Josef Jireček, František Sušil
Konstituování muzikologického zájmu – Otakar Hostinský, Zdeněk Nejedlý
Hymnologická činnost Karla Konráda a Dobroslava Orla
Cyrilismus a historický výzkum duchovního zpěvu
Hymnologická činnost Vladimíra Helferta a Bohumíra Štědrone
Podněty Antonína Škarky
Pražská hymnologická škola: Jan Kouba, František Mužík

Literatura:

Škarka, Antonín: Hymnorum thesaurus bohemicus, jeho plán a realizace, in: Cyril 73/ 1948, č. 7 – 8. Několik poznámek k staré české hymnologii, in: Listy filologické 1933, 1936
Helfert, Vladimír: Thesaurus cantiorum ecclesiarum bohemicarum, in: Musicologia brunensis. Ad honorem Jan Racek, Bohumír Štědrone et Zdeněk Blažek, Koniasch Latin Press, Praha 2005, s. 140 n.
Jireček, Josef: Hymnologia Bohemica. Dějiny církevního básnictví českého až do XVIII. století, Praha 1878
Konrád, Karel: Dějiny posvátného zpěvu staročeského, 2 sv., Praha 1882, 1893
Nejedlý, Zdeněk: Dějiny husitského zpěvu, 6 sv., ČSAV, Praha 1954 - 56

3. TEMATICKÝ OKRUH

Pramenná základna – stav zpracování

Pramen, pramenná základna – vymezení pojmů
Typologie pramenů
Přehled hlavních českých pramenů rukopisné a tištěné produkce
Stav zpracování pramenné základny:
a) soupisy fondů
b) repertoárové přehledy
c) edice

Literatura:

- Černý, Jaromír: *Soupis hudebních rukopisů Muzea v Hradci Králové, MM XIX, Praha 1966*
Kouba, Jan: *Nejstarší české písňové tisky do roku 1550, MM XXXII, Praha 1988, s. 21 – 92.*
Heslo „Kancionál“, in: SČHK, Editio Supraphon, Praha 1997, s. 416 – 421
Orel, Dobroslav: *Kancionál Franusův, Praha 1922*
Plocek, Václav: *Catalogus codicum notis musicis instructorum ....., 2 sv., Praha 1973*
Settari, Olga: *Hudební tisky a rukopisy v Brně, in: Sborník prací FF UJEP, Brno 1970*
Slačiková, Helena: *Hudební památky ve Státním archivu v Brně (dipl.FF UJEP, 1966)*

4. TEMATICKÝ OKRUH

Tradice gregoriánského chorálu v repertoáru duchovní písně

Psalmodie

Útvary antifonální psalmodie

Útvary responsoriální psalmodie

Zpěvy mešního ordinária

Litanie

Hymny

Tropace – princip narušování kodifikovaných liturgických forem a její funkce
v procesu počestřování latinského repertoáru

Tropy

Sekvence

Literatura:

- Hoppin, Richard, H.: *Hudba středověku, Hudobné centrum, Bratislava 2007*
Hutter, Josef: *Hudební myšlení I, Praha 1943*
Nejedlý, Zdeněk: *Dějiny husitského zpěvu, 6 sv., ČSAV, Praha 1954 - 56*
Orel, Dobroslav: *Rukověť chorálu římského, Hradec Králové 1899*
Venhoda, Miroslav: *Úvod do studia gregoriánského chorálu, Praha 1946*
Wagner, Peter: *Einführung in die gregorianischen melodie, 1. sv.: Ursprung und Entwicklung der liturgischen Gesangsformen, Leipzig 1911*
Příslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích

5. TEMATICKÝ OKRUH

Píseň jako hudební a literární útvar

Charakteristika písně jako hudebního a literárního útvaru

Krystalizace písňového projevu

Liturgické útvary s písňovými rysy (hymnus, sekvence)

Versus

Conductus

Cantio

Česká reformační píseň z hlediska hudební a literární teorie

Základní pojmy z versologie

Formální složka písně a její prvky

Melodická složka písně a její prvky

Analýza konkrétních repertoárových útvarů

*(Poznámka: prezentováno na repertoáru Rohova kancionálu 1541 dostupného v databázi
Melodiarium hymnologicum Bohemiae)*

Literatura:

- Blahoslav, Jan: Muzika, tj. knížka ....., Ivančice 1569, Olomouc 1585 (edice: Hostinský, Otakar: Jan Blahoslav a Jan Josquin, Rozpravy České akademie věd a umění, ročník V, třída I, Praha 1896)*
- Gennrich, Friedrich: Formlehre des mittelalterlichen Liedes ....., Halle/Saale 1932*
- Holý, Dušan: Zpěvní jednotky lidové písně a jejich vztahy a význam, UJEP Brno 1988*
- Hrabák, Josef: Úvod do teorie verše, SPN, Praha 1958*
- Mužik, František: Systém rytmiky české písně 14. století, in: MM XX, Praha 1967, s. 7 – 48*
Úvod do kritiky hudebního zápisu, AUC PeH 3, UK Praha 1961
- Nechutová, Jana: Česko – latinská literatura středověku do roku 1300, FF MU, Brno 1997*
- Philomates, Václav: Musicorum libri quator (edice: Horyna, Václav: Wenceslai Philomathis Musicorum libri quator, Koniasch Latin Press, Praha 2003*
- Příslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích*